

بسمه تعالی

دانشگاه علوم پزشکی تهران

معاونت تحقیقات و فناوری

شیوه‌نامه راه‌اندازی آزمایشگاه پژوهشی (Research Lab)

مقدمه

دانشگاه علوم پزشکی تهران همواره پیشگام ارتقای جایگاه پژوهشی کشور و توسعه الگوهای نوین حکمرانی پژوهش هم‌سو با اهداف برنامه‌های توسعه ملی و نقشه جامع علمی کشور بوده است. در این راستا، به‌منظور ارتقای کارآمدی نظام پژوهشی، تسهیل فرایند شکل‌گیری و فعالیت اثربخش گروه‌های تحقیقاتی با تاکید بر مأموریت‌گرایی و در چارچوب آیین‌نامه‌ها و مقررات جاری امری ضروری به‌شمار می‌رود. این رویکرد، با نگاه ویژه به حمایت از رشد و توانمندسازی تیم‌های پژوهشی نوپا، به گونه‌ای باید طراحی شود که بستر مناسب برای فعالیت پژوهشگران در زمینه‌های علمی نوین فراهم شود. براین اساس، این شیوه‌نامه با هدف تسهیل، سامان‌دهی و ضابطه‌مند کردن مراحل راه‌اندازی آزمایشگاه‌های پژوهشی^۱ تدوین شده است.

ماده ۱ - تعاریف

۱-۱- مرکز تحقیقاتی: مطابق تعریف "دستورالعمل تاسیس مراکز تحقیقات علوم پزشکی دولتی"، کوچک‌ترین واحد تحقیقاتی است که در یکی از زمینه‌های علوم پزشکی با درخواست بالاترین مقام مسئول دانشگاه، متعاقب تأیید معاونت تحقیقات و فناوری وزارت متبوع، به تصویب شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور می‌رسد. در این شیوه‌نامه برای مرکز تحقیقاتی از واژه "مرکز" استفاده می‌شود.

۲-۱- آزمایشگاه پژوهشی: یک واحد پژوهشی در دانشگاه است که با مجوز معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه در یک زمینه مشخص پژوهشی شروع به فعالیت می‌کند و مشابه مراکز تحقیقاتی مورد حمایت قرار می‌گیرد. در این شیوه‌نامه، برای آزمایشگاه پژوهشی از واژه "آزمایشگاه" استفاده می‌شود.

¹ Research Lab

ماده ۲ - اهداف راه اندازی آزمایشگاه

اهداف راه اندازی آزمایشگاه عبارت است از:

- فراهم سازی بستری چابک برای رشد تیم های نوپای پژوهشی
- فراهم سازی محیطی برای توسعه همکاری های علمی و ارزیابی ظرفیت های پژوهشی
- ایجاد بستری برای پژوهش در موضوعات علمی نوین و بین رشته ای
- افزایش کارایی حمایت های پژوهشی و تخصیص هدفمند منابع دانشگاه

ماده ۳: فرایند راه اندازی آزمایشگاه

۱-۳- پیشنهاد اولیه راه اندازی آزمایشگاه از سوی اعضای هیات علمی پیشنهاددهنده آن به معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه ارسال می شود و در شورای هماهنگی مراکز تحقیقاتی همانند روند تاسیس مرکز مورد بررسی قرار می گیرد و با تصویب این شورا، فعالیت قانونی آزمایشگاه آغاز می شود.

تبصره ۱: آزمایشگاه می تواند از ابتدای فعالیت، وابسته به یک پژوهشگاه، پژوهشکده، مرکز تحقیقاتی یا دانشکده راه اندازی شود. در این صورت، ارسال موافقت بالاترین مقام واحد مربوطه ضروری است.

۲-۳- اعضای هیات علمی پیشنهاد دهنده باید حداقل ۵ نفر بوده و مشخصات زیر را داشته باشند:

- حداقل یک نفر از خارج دانشگاه (با ترجیح رویکرد بین رشته ای) باشد.
- حداقل دو نفر h-index بیشتر از ۸ داشته باشند.
- حداقل دو نفر هیات علمی پیمانی یا رسمی دانشگاه باشند.
- همه اعضا در ۳ سال گذشته دارای روند پژوهشی پویا و مستمر بوده و دو نفر ایشان حداقل سالانه ۴ مقاله در مجلات معتبر بین المللی منتشر کرده باشند.
- هیچکدام از اعضای پیشنهاددهنده جز هیات موسس تمام وقت مراکز تحقیقاتی دایر دانشگاه نباشند.
- حداقل دو نفر از اعضای پیشنهاددهنده دارای لاین پژوهشی قابل احصا در راستای حوزه عملکردی آزمایشگاه باشند.
- حداقل دو نفر هدایت ۴ یا بیشتر پایان نامه کارشناسی ارشد، دکتری تخصصی یا دستیاری را در طی سه سال گذشته بر عهده داشته باشند.

۳-۳- اعضای پیشنهاددهنده بعد از آغاز به فعالیت آزمایشگاه، باید در فعالیت های آن حضور فعال داشته و در برونادهای پژوهشی آن سهیم باشند. در غیر این صورت برای ادامه فعالیت آزمایشگاه، جایگزینی افراد غیرفعال ضروری است.

۳-۴- وجود افراد مرتبط با حوزه عملکردی آزمایشگاه از دانشکده‌ها و مراکز تحقیقاتی مختلف دانشگاه و نیز از سایر دانشگاه‌های کشور در بین اعضای پیشنهاددهنده برای موافقت با فعالیت آزمایشگاه امتیاز ویژه محسوب می‌شود.

۳-۵- نوآوری در حیطه‌های عملکردی و بین‌رشته‌ای دارای امتیاز ویژه است.

۳-۶- در مورد اعضای وابسته اول مراکز تحقیقاتی، اخذ موافقت رئیس مرکز برای راه اندازی آزمایشگاه، لازم است.

۳-۷- همراه پیشنهاد راه‌اندازی باید دلایل توجیهی، مشخصات اعضای پیشنهاددهنده و برنامه راهبردی سه ساله آزمایشگاه در چارچوبی که توسط شورای هماهنگی مراکز تحقیقاتی اعلام می‌شود، تنظیم و به شورا ارائه شود.

۳-۸- اعضای پیشنهاددهنده یک نفر از بین خود را (از بین اعضای مربوط به دانشگاه) به عنوان رئیس آزمایشگاه انتخاب و به شورای هماهنگی مراکز تحقیقاتی پیشنهاد می‌کنند.

۳-۹- ابلاغ رئیس، معاون، اعضا و شورای پژوهشی آزمایشگاه توسط معاون تحقیقات و فناوری دانشگاه به مدت ۳ سال صادر می‌شود.

ماده ۴: فرایندهای کاری آزمایشگاه

۴-۱- تمام فرایندهای اجرایی و روند بررسی و تصویب انواع طرح‌های آزمایشگاه، مشابه مرکز دارای مجوز اصولی بوده و منطبق با "شیوه‌نامه اجرایی مراکز تحقیقاتی دانشگاه علوم پزشکی تهران" می‌باشد.

تبصره: عضویت حداقل یک دانشجو در شورای پژوهشی آزمایشگاه ضروری است.

۴-۲- برای آزمایشگاه در ابتدای راه‌اندازی، اعتبار پژوهشی معادل با مرکز تحقیقاتی تازه تاسیس در نظر گرفته می‌شود و بعد آن نیز برای تعیین میزان اعتبار پژوهشی همانند مراکز تحقیقاتی تصمیم‌گیری می‌شود.

۴-۳- شرایط استفاده از وابستگی سازمانی آزمایشگاه در محصولات و برون‌دادهای علمی، مشابه مراکز تحقیقاتی است و باید از عنوان "آزمایشگاه پژوهشی" یا "Research lab" استفاده کنند. آزمایشگاه‌ها مجاز به استفاده از عنوان "مرکز تحقیقاتی" یا "Research center" نیستند.

ماده ۵: ارزیابی استمرار فعالیت آزمایشگاه

شیوه‌نامه راه‌اندازی آزمایشگاه پژوهشی در دانشگاه علوم پزشکی تهران

۵-۱- معاونت تحقیقات و فناوری از طریق دفتر توسعه و ارزشیابی مراکز تحقیقاتی دانشگاه مسوولیت ارزیابی آزمایشگاه‌ها را به عهده دارد.

۵-۲- اولین ارزیابی عملکرد از آزمایشگاه، باید تا دو سال بعد از راه‌اندازی و تخصیص اعتبار پژوهشی صورت پذیرد.

۵-۳- ارزیابی اولیه و ادواری بر اساس روند ارزیابی کیفی مراکز تحقیقاتی و نیز شاخص‌های اعلامی توسط وزارت بهداشت برای ارزیابی مراکز تحقیقاتی در همان سال انجام می‌شود.

۵-۴- آزمایشگاه باید در موعد ارزیابی، داده‌ها و گزارشات لازم شامل وضعیت در زمان ارزیابی و نیز روند پیشرفت در شاخص‌ها (از نوبت دوم به بعد ارزیابی) را در قالبی که دفتر توسعه و ارزشیابی مراکز تحقیقاتی اعلام می‌کند، آماده و به این دفتر ارسال کند.

۵-۵- با تشخیص مدیر دفتر توسعه و ارزشیابی مراکز تحقیقاتی، در صورت لزوم بازدید از آزمایشگاه برای ارزیابی ادواری ادامه فعالیت یا سایر ارزیابی‌های جاری انجام می‌شود.

۵-۶- گزارش ارائه شده توسط آزمایشگاه و گزارش بازدید از آن (در صورت انجام) در شورای هماهنگی مراکز تحقیقاتی ارائه می‌شود و نتیجه همراه با بازخورد اصلاحی به یکی از حالات زیر به آزمایشگاه اعلام می‌شود:

- ادامه فعالیت آزمایشگاه به مدت ۳ سال
- ادامه فعالیت مشروط به رفع نواقص به مدت یک سال
- لغو مجوز و انحلال آزمایشگاه

تبصره: رای مشروط برای فعالیت آزمایشگاه، تا دو بار متوالی یا ۳ بار متناوب می‌تواند صادر شود و در صورت تکرار وضعیت خارج از این محدوده، آزمایشگاه منحل می‌شود.

ماده ۶: مسیر پیش روی فعالیت آزمایشگاه پژوهشی

۶-۱- آزمایشگاه در صورت اخذ تاییدیه در ارزیابی‌های ادواری مطابق با ماده ۵ این شیوه‌نامه، بدون محدودیت زمانی به فعالیت خود به عنوان آزمایشگاه ادامه داده و متناسب با عملکرد، تحت حمایت معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه قرار می‌گیرد.

۶-۲- آزمایشگاه می‌تواند با تصویب شورای پژوهشی خود به جای ادامه فعالیت به شکل آزمایشگاه مستقل، در هر زمان برای پیوستن به یک دانشکده، پژوهشگاه، پژوهشکده یا مرکز تحقیقاتی دانشگاه با حفظ ماهیت مستقل "آزمایشگاه پژوهشی" درخواست دهد. برای ارسال این درخواست، ارائه موافقت واحد تحقیقاتی هدف ضروری

بوده و درخواست در شورای هماهنگی مراکز تحقیقاتی بررسی و در صورت تصویب به تایید معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه می‌رسد.

۳-۶- آزمایشگاه می‌تواند در صورت اخذ مجوز ادامه فعالیت ۳ ساله مطابق با ماده ۵ این شیوه‌نامه و با تصویب شورای پژوهشی خود به جای ادامه فعالیت به شکل آزمایشگاه، برای تبدیل آزمایشگاه به مرکز تحقیقاتی درخواست کند. برای بررسی تبدیل آزمایشگاه به مرکز تحقیقاتی فرایند اعتباربخشی انجام شده و بر اساس نتایج آن و منطبق با مقررات و الزامات دفتر توسعه و ارزشیابی مراکز تحقیقاتی و آیین‌نامه‌های بالادستی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در مورد تاسیس مراکز تحقیقاتی عمل می‌شود.

تبصره ۱: دستورعمل اعتباربخشی آزمایشگاه پژوهشی برای تبدیل به مرکز تحقیقاتی در شورای هماهنگی مراکز تحقیقاتی مصوب و ابلاغ می‌شود.

تبصره ۲: آزمایشگاه بعد طی فرایند ارزیابی در دانشگاه و تایید تبدیل به مرکز تحقیقاتی در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مطابق ضوابط، دارای چارت تشکیلاتی خواهد شد.

ماده ۷ - تفسیر و بازنگری شیوه‌نامه

تفسیر مفاد این شیوه‌نامه و بازنگری آن بر اساس بازخوردهای اجرایی و تغییرات آیین‌نامه‌های وزارت متبوع بر عهده شورای هماهنگی مراکز تحقیقاتی و تایید هیات رئیسه دانشگاه است.

این شیوه‌نامه در ۷ ماده در شورای دانشگاه مورخ ۱۷ خرداد ماه ۱۴۰۵ به تصویب رسید.